

Armoede dreigt voor recordaantal Belgen

De Tijd,
Vr. 29 Nov. 2019, Pagina 3

Door de trage groei van de lage inkomens staat het armoederisico in ons land op het hoogste niveau zit dat ooit gemeten is. Een op de zes Belgen liep vorig jaar het risico om in armoede te moeten leven.

Cijfers van de federale overheidsdienst Sociale Zekerheid leggen het armoederisico op 16,4 procent, het hoogste niveau in de bijna twintig jaar dat het armoederisico wordt gemonitord. Lange tijd lag het Belgische armoederisico een pak lager dan het gemiddelde in Europa, maar ons land heeft dat gemiddelde bijna bereikt.

Iemand loopt een risico op armoede als hij minder dan 60 procent van het mediaan beschikbare inkomen in België verdient. Voor een alleenstaande lag die grens vorig jaar op 1.187 euro per maand, voor een gezin met twee kinderen was dat 2.493 euro per maand.

De kritiek op het armoederisico is dat het om een relatief cijfer gaat. Als de middenklasse het beter krijgt, maar de laagste inkomens er nauwelijks op vooruitgaan, neemt het armoederisico toe. Laat dat nu net zijn wat de afgelopen 15 jaar in ons land is gebeurd. Het beschikbare inkomen van de middenklasse, de beste graadmeter voor de koopkracht, is tussen 2004 en 2017 met meer dan 10 procent gestegen. Voor de laagste inkomens bleef die toename beperkt tot 3 à 5 procent.

De middenklasse profiteerde de afgelopen jaren het meest van het economische herstel, terwijl de laagste inkomensgroepen achterop bleven. Bovendien focuste de regering-Michel op het versterken van de koopkracht van wie werkt. Op zich is dat verdedigbaar, maar het heeft gevolgen voor het armoedecijfer.

Rudi Van Dam, expert bij de FOD Sociale Zekerheid, noemt de almaar groter wordende kloof tussen de groep die het moeilijk heeft en de rest van de samenleving zorgwekkend. 'Een toename van het beschikbare inkomen met 3 procent in een periode van ruim tien jaar betekent dat de laagste inkomens er nauwelijks op vooruit zijn gegaan en dat kan niet de bedoeling zijn', zegt hij.

Lange tijd liepen gepensioneerden het grootste risico op armoede. Onder meer door de verhoging van de minimumpensioenen en het feit dat almaar meer vrouwen een eigen pensioen hebben, doet die groep het vandaag beter, al riskeert nog altijd 16,7 procent van de 65-plussers in armoede te moeten leven. Een kanttekening is dat een veel van die ouderen in een huis wonen dat ze zelf bezitten, waardoor ze het hoofd toch nog boven water kunnen houden.

Het armoederisico ligt het laagst bij de actieve bevolking (15%) en het hoogst bij de jongeren (20,6%). Veel jongeren groeien op in zwakke gezinnen, denk aan eenoudergezinnen, waarvan geweten is dat die het grootste risico lopen om in armoede te moeten leven. Het globale armoederisico is dubbel zo hoog in Wallonië (21,8%) als in Vlaanderen (10,4%). Mensen met een niet-Europese nationaliteit (48,3%) lopen veel meer het gevaar arm te zijn dan Belgen.

'Het Belgische armoedeprobleem is onlosmakelijk verbonden met de gebrekkige toegang van zwakkere groepen tot onze arbeidsmarkt', zegt Van Dam. 'De werkzaamheidsgraad van wie geen diploma middelbaar onderwijs heeft, behoort tot de laagste van Europa. Daardoor is een grote groep laaggeschoolden afhankelijk van een uitkering. Doordat zo'n grote groep mensen van een uitkering leeft, moet het geld breed worden uitgesmeerd en liggen de uitkeringen vaak onder de armoedegrens.'

Arbeids- en armoede-experts wijzen op het belang van het terugdringen van het aantal uitkeringsstrekkers om de armoedeproblematiek aan te pakken. Maar de Belgische arbeidsmarkt werkt voor veel laaggeschoolden belemmerend, omdat een voltijdse baan

vaak te hoog gegrepen is. In meerdere Europese landen is daar een mouw aan gepast door in te zetten op flexibilisering.

Anders dan in ons land is deeltijdse arbeid in flexibele statuten zeer goed ingeburgerd in bijvoorbeeld Nederland, waardoor een pak meer laaggeschoolden er aan de slag zijn. Omdat die deeltijdse arbeid vaak kan worden gecombineerd met een uitkering, ligt de armoede er lager. En doordat minder mensen er een uitkering krijgen, is er meer marge om mensen een hoger vervangingsinkomen te geven.

De vakbonden en veel politieke partijen in ons land zijn tegen dat model gekant omdat ze vasthouden aan het idee van voltijdse banen. Ze gruwen van het idee dat werknemers in flexibele statuten worden geduwd, omdat het risico bestaat dat ze daarin blijven hangen. Ook de regering-Michel heeft, onder meer onder druk van de straat, de sprong naar een flexibelere arbeidsmarkt niet durven te maken.

Minister van Sociale Zaken Maggie De Block (Open VLD) wijst erop dat met de belastingverlagingen uit de taxshift werken aantrekkelijker is geworden en hoopt dat daardoor meer mensen aan de slag gaan. 'Daarnaast moeten we erop toezien dat de obstakels worden weggenomen om van deeltijdse tewerkstelling over te gaan naar voltijdse job -denk aan betaalbare kinderopvang. Tot slot willen we ook dat mensen met een laag loon via herscholing en transitietrajecten vlotter doorstromen naar beter betaalde jobs en sectoren.'

JASPER D'HOORE ■